

Szeretettel meghívjuk Önt
a *Ius naturale* kutatócsoport
(PPKE JÁK, Jogbölcseleti Tanszék)

„Emberi jogi kérdések, visszásságok”

című kerekasztal-konferenciájára.

Időpont:

2014. június 18. (szerda) 15 -18 óra

Helyszín:

PPKE JÁK Jogbölcseleti Tanszék gyakorlója, Budapest, 1088, Szentkirályi u. 28. II. em.

Program:

15-15²⁰ Frivaldszky János: *A „személy” fogalmával való visszaélések kritikája - minden ember alapvető jogainak védelmében.*

15²⁰-15⁴⁰ Turgonyi Zoltán: *Bizonyítható-e az emberi jogok létezése?*

15⁴⁰-16⁰⁰ Tattay Szilárd: *Multikulturalizmus és etikai objektivizmus/relativizmus.*

16⁰⁰-16³⁰ vita

16³⁰-16⁵⁰ Varga Csaba: *Az emberi jogok problematikája.*

16⁵⁰-17¹⁰ Könczöl Miklós: *A jelen, a jövő és a jogok.*

17¹⁰-17³⁰ Ujházi Lóránd: *Újabb etikai kihívások a hadtudományokban a Katolikus Egyház megítélése szerint.*

17³⁰-18⁰⁰ vita

utána süti, pogácsa, tea és üdítő közbeni szabad beszélgetés következik

Az előadások összefoglalói:

Frivaldszky János: *A „személy” fogalmával való visszaélések kritikája - minden ember alapvető jogainak védelmében.*

Minthogy a már megszületett emberi személy 'ember' jellege már nem vitatható el, ezért a kisgyermek 'erkölcsi személy' voltát kérdőjelezzük meg sajnos korunkban meghatározó gondolkodók. Azt állítják, hogy csak a mentálisan súlyosan nem sérült felnőtt korú ember a *teljes jogú erkölcsi személy*, a többiek pedig kategóriáik szerint „potenciális”, „probabilis”, „jövőbeli”, „társadalmi” stb. személyek *feltételes*, társadalmilag juttatott és ezért *korlátozott jogokkal*. Így ezen *kisgyermek* korú, illetve mentálisan/központi idegrendszerileg súlyosan sérült emberi személyek alapvető jogai, azok léte és tartalma a teljes értelemben vett 'erkölcsi személyek', azaz a mentálisan/központi idegrendszerileg súlyosan nem sérült, vagyis az *egészséges felnőttek juttatásainak*, illetve ingatag *jótéteményeinek* lesznek *alárendelve*. Ezzel szemben azt kell mondanunk, hogy *minden ember egyenlő méltósága* azt az egyetemes jogi kötelezettséget támasztja mindenkivel (egyénnel és politikai közösségekkel) szemben, hogy ezen egyenlő, feltételen és el nem vitatható méltóságot mindenkiben *kivétel nélkül kötelező módon elismerjék*. Senki, semelyik emberi „kategória” nem vonható ki ezen *abszolút érvényű jogi kötelezettség* alól, mert ellenkező esetben nem az *'alapvető jogviszonyban'* maradunk ezen embercsoportokkal szemben, ami az *egyetemes és kötelező elismerő viszony* minden ember tekintetében, hanem a kizáró, illetve adott esetben a megsemmisítő „háborús viszonyba” helyezkedik a jogsértő emberi közösség azokkal szemben, akiknek emberi méltóságát, s így jogalanyiságát és élethez való jogát nem akarják elismerni. Azt is kell állítanunk, hogy az ember és az állat között ontológiai különbség van, s csak az ember „személy”, akinek emberi (személyi) méltósága van.

Könczöl Miklós: *A jelen, a jövő és a jogok*.

A fenntarthatóság problémáját a politikaelméleti-politikafilozófiai diskurzus legtöbbször a generációk közti igazságosságra, a "jövő nemzedékek jogaira" való hivatkozások segítségével próbálja megragadni. Ez a beszédmód sokban hasonlít az emberi jogokkal történő érveléshez, amit a jövő nemzedékek képviselőinek megvalósítására tett kísérletek is hangsúlyoznak. Az előadás központi kérdése ezért az, hogy beszélhetünk-e értelmesen a jövő nemzedékek jogairól és a nemzedékek közti igazságosságról. A problémák áttekintése után egy lehetséges alternatívát próbálok vázolni, a jelen nemzedéken belüli, de a jövőre vonatkozó jogok és köteleességek fogalmára alapozva.

Tattay Szilárd: *Multikulturalizmus és etikai objektivizmus/relativizmus*.

A multikulturalizmus politikai filozófiájának Achilles-sarkát a „belső” vagy „kisebbségen belüli” kisebbség elnyomásának problémája képezi. Will Kymlicka szerint ezért szigorúan el kell választani a kisebbségi csoportok által megfogalmazott igények két típusát, ti. a többségi társadalommal szembeni „külső védelem” és a közösség tagjaira vonatkozó „belső korlátozások” iránti igényeket: ez utóbbiak elutasításával elkerülhető, hogy a kisebbségi kultúrák védelme az alapvető egyéni jogok sérelmével járjon. De mit mondhatunk akkor, ha egy adott kisebbségi kultúra nem azonosul egyes individualista értékekkel, nem ismer el bizonyos a nyugati kultúrában alapvetőnek tekintett jogokat, vagy teljes egészében elutasítja az egyetemes emberi jogok eszméjét? A „belső korlátozásokra” vonatkozó kisebbségi igények elvetése nem jár-e szükségszerűen együtt a nyugati, liberális értékek melletti egyoldalú elköteleződéssel és nem jelent-e egyet az etnocentrizmus intézményesítésével? Ez nyilvánvalóan ellentmondana a kultúrák „egyenlő elismerése” – Charles Taylor által nyomatékosan hangsúlyozott – elvének, és elméleti zsákutcába vezetne. Vagy léteznek esetleg olyan objektív, egyetemes, kultúrákon átívelő erkölcsi mércék, amelyek nem sértik meg ezt az

etikai elvet? Előadásomban amellet fogok érvelni, hogy a multikulturalizmus politikai filozófiáját lehetetlen koherensen megalapozni és megvédeni az etikai objektivizmus minimumának mint implicit normatív posztulátumnak a beépítése nélkül.

Turgonyi Zoltán: *Bizonyítható-e az emberi jogok létezése?*

Az emberi jogok státusa a mai világban ellentmondásos. Egyfelől szinte szakrális hivatkozási alapjaivá és legfőbb értékeivé váltak a nyugati erkölcsi, politikai és jogi konszenzusnak, amely ráadásul globális érvényességűnek tekinti magát, másfelől viszont nincs mindenki által elfogadott elméleti igazolásuk. Úgy tárgyai tehát a tiszteletnek, hogy közben még csak nem is lehetünk bizonyosak a létezésükben. E tény nyilvánvalóan jelentősen csökkentheti tekintélyüket, de tartalmukra is visszahathat, hiszen az, hogy mit tekintünk emberi jogoknak, függhet attól is, hogy milyen módon próbálkozunk meg a bizonyítással. Előadásomban rendszerezni próbálom az emberi jogok tipikus igazolási módjait, s ezek kritikai bemutatása után saját – a klasszikus értelemben vett természetjog továbbgondolásán alapuló – eljárást javasolok levezetésükre.

Ujházi Lóránd : *Újabb etikai kihívások a hadtudományokban a Katolikus Egyház megítélése szerint.*

A technikai eszközök fejlődése és a hagyományos hadszínterektől eltérő háborúk újabb etikai kérdéseket vetettek fel. Az aszimmetrikus háború, a távirányítású repülőgépek alkalmazása, a civil lakosság védelme, a terrorizmus nemcsak gyakorlati megoldásokat, hanem etikai, filozófiai reflexiót is követel. A vallási közösségeknek a háborúra, illetve a háborúban alkalmazható eszközökre mindig volt teoretikus válaszuk. A klasszikus kategóriák napjainkban csak korlátozottan alkalmazhatók. A vallási közösségek ma sem kerülhetik meg a fegyveres küzdelemmel együtt járó erkölcsi dilemmák megválaszolását.

Varga Csaba: *Az emberi jogok problematikája.*

Az emberi jogok története, megalapozása, s egyetemessége és/vagy különössége felfejtésére irányuló kutatás egy olyan következtetés irányába mutat, miszerint az emberi jogok világa ideológiák, értékek, a humánium alapulvételére irányuló törekvések világa, amely pontosan e gondolatban lebegő mivolta okából beteljesedését, megvalósulása lehetőségét intézményesítődésében, s ezen belül is végső soron a jogba — jogként — történő átírásban látja. Ez pedig a legkevésbé sem változtat azon, hogy az evilágunkat képező lét ontológiájának embertől teremtett részeként a társadalmi lét ontológiájában az intellektuális reprezentációknak ideológiaként megjelölhető fajai az emberi jogok tekintetében úgyszintén úgyszólván valóságos létszerűséggel rendelkezhetnek, amennyiben ténylegesen hatást gyakorolnak a társadalmi folyamatokban, azokba közvetítőként közbeékelődve, közvetítés gyanánt. Az általuk felhívott értékeken túl ebben a kettősségben rejlik/rejlhet annak — persze mindenkor csak viszonylagos — ereje, amit emberi jogokként, emberjogi kultúraként ismert meg különösen a huszadik század második felétől az emberiség.